

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	9
ROZDZIAŁ 1	
WKLAD STAROŻYTNOŚCI W BUDOWĘ ZRĘBÓW DYDAKTYKI	13
Sofiści	13
Sokrates (około 470–399 p.n.e.)	14
Platon (około 427–347 p.n.e.)	15
Arystoteles (384–322 p.n.e.)	17
Podsumowanie	20
ROZDZIAŁ 2	
UDZIAŁ ŚREDNIOWIECZA W ROZBUDOWIE PODSTAW DYDAKTYKI	23
Szkolnictwo średniowieczne	24
Uniwersytety	28
Scholastyka	30
Podsumowanie	31
ROZDZIAŁ 3	
OŻYWCZY WPŁYW ODRODZENIA NA DYDAKTYKĘ	33
Vittorino da Feltre (1378–1446)	34
Erazm z Rotterdamu (1466–1536)	34
Juan Luis Vives (1492–1540)	36
Reformacja a dydaktyka i działalność dydaktyczna	37
Jezuici	38
Johannes Sturm (1507–1589)	39
Andrzej Frycz Modrzewski (1503–1572)	41
Michel Montaigne (1533–1592)	43
Podsumowanie	44

ROZDZIAŁ 4

MIĘDZY RENESANSEM A OŚWIECENIEM – ZŁOTE LATA DLA DYDAKTYKI 47

Pojawienie się nazwy „dydaktyka” oraz uznanie jej
za „sztukę nauczania” 47

Pierwszy wielki system dydaktyczny Jana Ámosa Komeńskiego
(1592–1670) 49

John Locke (1632–1704) i jego wpływ na rozwój dydaktyki 59

Dydaktyczny bilans okresu przejściowego od renesansu do oświecenia ... 63

ROZDZIAŁ 5

UDZIAŁ OŚWIECENIA W UMACNIANIU DYDAKTYKI

JAKO „SZTUKI NAUCZANIA” 67

Dydaktyczne idee francuskich encyklopedystów 68

Denis Diderot (1713–1784) 68

Étienne Bonnot de Condillac (1715–1780) 70

Jean Antoine Nicolas Condorcet (1743–1794) 72

Claude Adrien Helvétius (Helwecjusz) (1715–1771) 75

Jean Jacques Rousseau (1712–1778) 77

Filantropiści 80

Immanuel Kant (1724–1804) i wpływ jego filozofii na dydaktykę 82

Dydaktyczne idee Komisji Edukacji Narodowej 85

Dydaktyczne osiągnięcia oświecenia 88

Podsumowanie 90

ROZDZIAŁ 6

NARODZINY DYDAKTYKI JAKO DYSCYPLINY NAUKOWEJ 91

Johann Heinrich Pestalozzi (1746–1827) 92

Johann Friedrich Herbart (1776–1841) i herbartyści 95

Friedrich Adolf Wilhelm Diesterweg (1790–1866) 99

Dydaktyczne koncepcje utopistów 101

Dydaktyczne idee Karola Marksa (1818–1883)

i Fryderyka Engelsa (1820–1895) 105

Wkład XIX wieku w budowę dydaktyki jako nauki 107

ROZDZIAŁ 7

ROZWÓJ DYDAKTYKI JAKO NAUKI W XX WIEKU W USA	109
Progresywizm	110
Esencjalizm	112
Perenializm	114
Ustawiczne doskonalenie jako cel przebudowy szkoły	116
Descholaryzacja	118
Szkola alternatywna	120
Szkola jako element zintegrowanego systemu edukacji	123
Podsumowanie	125

ROZDZIAŁ 8

ROZWÓJ DYDAKTYKI JAKO NAUKI W XX WIEKU W EUROPIE	127
Ellen Key (1849–1926)	128
Paweł Piotrowicz Błoński (1884–1941)	128
Édouard Claparède (1873–1940)	129
Roger Cousinet (1881–1973)	131
Ovide Decroly (1871–1932)	132
Adolf Ferrière (1879–1960)	133
Celestin Freinet (1896–1966)	135
Hugo Gaudig (1860–1923)	137
Georg Kerschensteiner (1854–1932)	138
Wilhelm August Lay (1862–1926) – prekursor dydaktyki eksperymentalnej	142
Maria Montessori (1870–1952)	144
Peter Petersen (1884–1952)	146
Henryk Rowid (1877–1944)	148
Anton Sickinger (1858–1930)	149
Nowe wychowanie – próba syntezy	151

ROZDZIAŁ 9

NOWE UJĘCIA DAWNYCH KONCEPCJI DYDAKTYCZNYCH W EUROPIE I USA W DRUGIEJ POŁOWIE XX I NA PROGU XXI WIEKU	155
Dydaktyka „naukowa”	156
Dydaktyka psychologiczna	159

Dydaktyczne idee przewodnie raportów Edgara Faure'a, Klubu Rzymskiego i Jacques'a Delorsa	163
Dydaktyczne koncepcje polskich raportów edukacyjnych	168
Koncepcja dydaktycznego programowania	174
Paradygmat nauczania – uczenia się sprawczego	178
„Zmiana” i „wzmacnianie”: słowa-klucze współczesnych reform szkolnych w USA	181
ROZDZIAŁ 10	
WIEK XX – PRÓBA DYDAKTYCZNEGO BILANSU I PROBLEMY OTWARTE	185
Cele kształcenia	186
Treść kształcenia	187
Proces kształcenia (nauczania – uczenia się)	189
Zasady nauczania	190
Metody nauczania	191
Organizacyjne formy kształcenia	192
Środki kształcenia	193
Reformy szkolne	194
BIBLIOGRAFIA	197